

Ennek a számnak az ára 30 fillér.

Negyvenkilencedik évfolyam.

1. szám.

Debrecen, 1929 január 5.

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Hirlepkönyvtári
I. növedéknapló
1929/492...SZ.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

SZERKESZTIK: DR. KUN BÉLA ÉS DR. RÉVÉSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Kollégiumunk jövője.

Dr. Baltazár Dezső válasza újesztendei üdvözlésre 1929. I/1.

Az egyházkerület és kollégium tisztikarának Méltóságod által tolmácsolt újesztendei jókívánatait hálás köszönettel fogadom és testvéri szeretetem egész melegségével viszonzom. Úgy érzem, hogy a kölcsönös szeretet áldott hatására a magunk lelkének természetes szüksége mellett egész magyar kálvinista egyházunknak s benne egyházkerületünknek és kollégiumunknak is fokozott mértékben szüksége van. Az ellenható erők munkája ugyanis olyan mesteri módon helyezkedik el, hogy a mi védekezésünk olybá néz ki, mintha a levegő-egyet vágnánk. Ezt olyan szélmalomharenak nézi a világ, pedig a levegő a maga elemeinél és dinamikájánál fogva is mérhetetlen erő.

Amikor négyszázados történelmünk folyamán nyílt ostorcsapások és mennykőütések ellen kellett védekeznünk, akkor érvényesíthettük kálvinista egyházunk evangéliumi és nemzeti tartalmának teljes erejét; most a levegő elszalad a fegyvereink elől, kisiklik a markunkból, de azért folyótó hatásával megüli, de elébb-utóbb meg is tudja ölni egész életünket. A veszedelem csak akkor lesz elkerülhető, ha mindenki megérzi és meglátja ezt a levegőt. Ehhez azonban az az egészséges érzék kell, amit a hithűség, vallási öntudat, tudományos belátás és történelmi analízis tesz a pontos megállapításokra fogékonnyá. Ezeknek a tényezőknek most — fájdalom — ijesztő hiánya tátong egyház-társadalmunk tagjaiban és életében.

Eddigi intézményeink életképessé tételére s új, életképes intézmények létesítésére van szükség, hogy a jövő generáció pusztán szemmel is tudja elemezni a levegőt. Megvan a reményünk, hogy az egyetemi központi épület megnyitja folytán kollégiumunk míg egyfelől hatalmas nevelési intézményeit: a lelkészképzőt, tanárképzőt s lélekkel is telített internátusait kiépítheti, addig tanintézetek megerősítésével s szaporításával: reálgimnáziumnak, polgári fiúiskolának bevezetésével ifjúságunknak mind nagyobb körét vonja a tiszta evangélium és a magyar nemzeti eszme hatása alá s ellensúlyozni tudja azt a destruáló hatást, amit idegen fi- és nőnemű anti-kultúr elemek mesterséges importja a nemzeti művelődés állagában okoz.

Az egyetemi építkezések befejezése most már az aktualitás előterébe hozta a református egyetemi templomnak és a klinikai és kórházi ápolás ellátásához szükséges diakonissza-otthonnak az egyetem telepén felépítését. Ez természetesen a diakonissza ügy újabb revízióját hozza magával, amelynek egyik ágához: a betegápoláshoz rövid időtartamú kiképzés útján az intelligens kálvinista nők egész seregét kell minél rövidebb idő alatt rendelkezésre bocsátanunk, anélkül, hogy a szoros értelemben vett belmissziói diakoniától elvonnánk a magasabb lelkiképzés eszközeit.

Mind ezeknek az intézményeknek a felállításához és berendezéséhez tetemes államsegélyre lesz szükségünk, melynek megnyerése felől biztosít bennünket az a buzgó és fejedelmi bőkezűség, amelylyel a kultuskormány a szegedi és pécsi egyetemeket elárasztotta az állam ösforrásaiból.

Bennem ezután is az igazságok bátor harcosát, a bizonyos hangú trombita zendítőjét, a munka fanatikusát s a szerető testvért fogjátok találni, aki mindnyájatokat meleg érzéssel ölel lelkemhez s aki reátok áldást mondó lelkem telijét most is kiöntöm.

Boldog újesztendőt kívánok mindnyájatoknak.

Az átértékelés ellen.

— Karai Sándor kollégiumi igazgató üdvözlő beszéde dr. Baltazár Dezső püspökhöz —

Az új esztendő reánk virradtával kollégiumi tanárok és tisztviselők megjelentünk Méltóságod színe előtt, hogy hódoló tiszteletünk és ragaszkodó szeretetünk bizonyosságát a megújuló esztendővel mi is megújítsuk Méltóságod személye iránt, akiből magyar hazánk elváihatatlanul egybeforrott egyházunk evangéliumi és történelmi igazságainak legerősebb és legbátrabb védelmezőjét tiszteljük és a kálvinista igazság, ember- és hazaszeretet és az ősi kálvinista alkotó buzgóságnak megtestesült példaképét szeretjük.

Ma már a történelem szomorú emlékei közé tartoznak azok az idők, amikor egyházunkat az állami hatalom erőszakos elnyomása ellen fegyveres erővel kellett védelmezni. De a veszély nem kisebb ma sem, amikor a felekezeti béke jelszava alatt

az állam anyagi támogatásának igénybevételével társadalmi és szellemi fegyverekkel támadnak ránk és ennek a hamis jelszónak ellenünk szegzésével akarják védekezésünket leszerelni. Nyíltan bevallott céljuk a Regnum Mariánum visszaállítása, az ország rekatholizációja. Leghathatósabb eszközeik pedig az ifjúság lelkének meghódítása és nemzeti történelmünk katolikus szellemű „átértékelése”. A budapesti és pécsi egyetem után most már katolikussá teszik a Kolozsvárról menekült szegedi egyetemet is és érezhető az a törekvésük is, hogy a debreceni egyetem református színezetét elhalványítsák. A közoktatás és köznevelés egyéb fokain is, különösen az apácarendek szaporításával és állami támogatásával, nagymértékben propagálják a katolikus szellemű kultúrát.

Szorgalmas munkát fejtenek ki a magyar történelem tényeinek átértékelésében is. Kisebb monográfiák után, amilyen Szekfü Gyulának Három Nemzedék-e és Bethlen Gáborról írt műve, továbbá Hóman Bálintnak Történelem és Katholicizmus-a, éppen most jelent meg ennek a két szerzőnek hét kötetre tervezett Magyar Történet című művéből az első és negyedik kötet. Mindkét író kiváló történettudós és kutatásaik bizonyára értékes eredményekkel fogják gazdagítani a magyar történettudományt. De mivel előre bejelentett felekezeti tendenciájuk különösen a milléniumi évek történetíróinak felfogása ellen irányul, mi protestánsok semmiképpen sem várhatunk tőlük tárgyilagosságot.

Felfogásukra jellemző, hogy hazánkban a reformáció könnyű elterjedésének egyik főokát a magyar király legfőbb kegyúri jogában látják, amelynél fogva az egyházi hivatalok és javadalmak adományozása mindenkor a királyt illeti. Hosszasan magyarazzák, hogy ez a kegyúri jog, amelyet a pápák hiába igényeltek maguknak, miként vezetett az egyházi vagyon igen nagy részének szekularizációjára és ezzel a katolikus egyház ellenálló erejének összeroppanására és hogy mennyire másként alakultak volna az ország vallási viszonyai, ha a pápa kezében lett volna az egyházi javadalmak adományozásának joga. Ez szerintök annál jogosabb és természetesebb lett volna, mert nem az állam alapította az egyházat, hanem az egyház alapította, nevelte és civilizálta az államot.

Ebből már világosan láthatjuk, hogy a kormányzó jogkörének megállapításánál miért kellett a magyar állam függetlenségének ezt az ősi közjogi biztosítékát a pápának kiszolgáltatni, holott katolikus királyaink ezt a jogot soha a pápa kezére jutni nem engedték, nem még a pápai hatalom fellendülése idején, a XII., XIII. és XIV. században sem, amikor királyaink lemondtak ugyan erről a jogukról, de akkor sem a pápa nevezte ki, hanem a káptalanok választották a főpapokat.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök úr! Mint az ellenreformáció idején, úgy most is a reformáció fegyvereivel, az iskolákkal és a tudománnyal harcolnak ellenünk, tehát nekünk is a kultúra terén kell felvennünk velük a küzdelmet. Fel kell vennünk a küzdelmet, bármily súlyos anyagi áldozatot kíván

is tőlünk a védekezés. Másfelől az egyenlőség és viszonyosság elve alapján követelnünk kell, hogy az állami támogatás tekintetében egyenlő elbánásban részesítsünk a katolikusokkal. Méltóságod régi harcosa az 1848. évi XX. t.-c. végrehajtásának, a kálvinista társadalom áldozó készségének szükségességére pedig éppen most esztendeje is nyomatékosan felhívta a közfigyelmet. Méltóságodnak meg vannak a tervei kollégiumunk fejlesztésére is. Mi, mint közkatona, minden erőnk odaadásával hűségesen követjük Méltóságodat.

Az új év alkalmából Isten áldását kérjük Méltóságodra és kedves családjára és Isten áldását kérjük kitűnő Főgondnok urunk életére is.

Katholicizmus és theológia.

Vajjon csakugyan viselős-e a római dogmatika? Csakugyan el lehetünk-e készülvé arra, hogy egy *ex cathedra* történelmi definitio útján újabb szárny csatoltatik a pápizmus gondolatépületéhez? Vajjon a buján virágzó ájtatoskodás dogmában fogja-e gyümölcsét megteremni, vagy pedig megmarad továbbra is egy önmagához mindig hasonló gondolatrendszer csabító és egyre veszélyesebb díszének? Nincsenek-e Aquinói Tamás és az újra föltámadt scholastika mellett más, rejtett erők is működésben és vajjon nem ezeké lesz-e az utolsó szó?

Ezek a kérdések akkor támadtak bennem, amikor a legutóbbi sydney-i (Ausztrália) eucharisztikus kongresszusról olvastam egy rövid cikket, amely véletlenül került a kezembe és igen jól értesült forrásból volt merítve.

Ime a probléma. Róma ájtatossági élete két forrásból táplálkozik. Az egyik a szent Ostya, a másik a szent Szűz. Amannak, az eucharistiának az eredete visszavezethető az evangéliumra. Az „Isten anyját” azonban, ha az evangéliumok szövegeihez ragaszkodunk, nem könnyű kapcsolatba hozni az eucharistiával.

Mária nem vett részt az úrvacsora szereztetésében. Tehát öreá, az Anyára nézve idegen a római hit e legközpontibb csodája. Már most, a római kegyesség logikája szerint, a kettő közti kapcsolatot bármi áron is dogmatikailag biztosítani kell.

Ezzel a nagyon szükséges föladdal foglalkozott 15 beszéd a sydney-i eucharisztikus kongresszuson.

Ezek a beszédek először is fölvetik a főkérdést: kinek köszönhetjük az eucharistiát? Az evangélium szerint Jézusnak — feleljük erre mi —, az Ő szeretete, személyisége, szívbényilalló embermivolta és kimondhatatlan isten-ége nagy titkának! Ő nem: ez protestáns tévedés.

Mi az úrvacsorát a szent Szűznek köszönhetjük, mert az úrvacsora azt a testet és azt a vért foglalja magában, amelyet Mária adott a mi Urunknak. Mi tehát Máriától kapjuk az úrvacsorát a Jézus közvetítésével. (Szórol szóra így!!!)

Hát aztán kinek köszönhetjük azt a hitet,

amely a Jézus Krisztus testével és vérével közöségbe iktat bennünket?

A kegyelemnek, mondaná Szent Ágoston és mondanók mi is, a magunk evangéliumi hitének alázatosságával.

Dehogy: a szent Szűznek. Mert hiszen „az Ő pártfogásával történik minden elhívás a vértanuságra” és „az eucharistikus csodák (pl. Lourdes) képezik a szent asztalhoz vezető királyi utat.”

Mária „a mi mintaképünk a communióban.” „Amikor ő megáldozza magát miéztünk az által, hogy Fiától elkülönítve marad, az eucharistia lesz az ő vigasztalása és igen kívánatos táma-za.” A Krisztus mennybemenetele után pedig „példájával mutatja meg Mária, miképen ajánlják föl a laikusok Istennek a miseáldozatot a papok közvetítésével” (értse, aki tudja!).

„Ő — kiált föl záradékol a cikk szerzője — *magasztaljátok Máriát, mert az eucharistiát Önéki köszönhetjük.*”

Regény ez? Költészet ez? Theologia ez?

Mind a három és még emellett — ami súlyosabb — mély és őszinte kegyesség is. Hiszen hogyan is lehetnének el ezek a keresztyén testvéreink Jézus nélkül, aki élteit őket is éppúgy, mint bennünket? De viszont: ezek a szegény vakok hogyan érhetnék be az evangéliumok Máriájával, akinek alázatos és tiszta alakját engedték elmosódni százados legendák mágikus káprázatában?

Nem lehetetlen tehát, hogy a népies ájtatosság e tekintetben majd új témát fog szolgáltatni a kalandos theologiai konstrukciók számára.

Pedig hát az az út, amely az evangélium szilárd talaján kívül vezet, veszedelmes és csúszós. Miért ne fordíthatná valamelyik vakmerő mystikus vagy tiszteletreméltó egyházi tanító a János 3: 16-ot a következőképen: „*Úgy szerette Mária a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta*” És a családhozhatatlan Róma egy szép napon még talán vallani fogja az Atya, az Anya, a Fiú és a Szentlélek „szentnégységét.”

Szemben ezzel a burjánzó és uralomratorő gnosticizmussal, a mi számunkra nem marad más, mint az Ur Jézusnak és az Ő apostolainak mondhatatlanul egyszerű evangéliuma.

Chazel E. a Christianisme au XX. Siècle 1928 dec. 13. számában. **R. I.**

A gróf Klebelsberg két cikke.

Amikor a Debreceni Protestáns Lapban helyet kérek rövid hozzászólásom számára, nem szeretnék olybá tűnni, mint ama bizonyos felvidéki, akit nem jó befogadni a házba. Mindazáltal kénytelen vagyok — ha nem is kiverni, még nem is megverni, de: — atyafiságosan megdorgálni a házigazdát.

Mindenesetre hálával tartozunk a nagyérdemű szerkesztőnek azért, hogy a kultuszminiszter két cikkét nem engedte szó nélkül elfutni előttünk s hogy udvarias, de őszinte szavakban rámutatott azokra a veszedelmekre, melyek a kultuszminiszter

akciója révén nem is a protestántizmust, hanem a magyar nemzeti kultúrát fenyegetik.

De ne tessék rossz néven venni: a cikk egy kicsit tulságosan kumbéláson van megírva. Mi, a professor úr hívei, ismerjük már azt a szokását, hogy a gondolatait szereti csak félig kimondani, azt tartván, hogy aki ennyiből nem ért, annak úgyszólamint hiábavaló minden magyarázat. Mi ismerjük azt a kedvtelését is, hogy akit szeret, azt vesszőzi meg s ha valami hibát talál, a kedvencét csipkedi meg érte leghamarabb. Mi tehát megértjük, hogy az apácák hatmillió pártolását is arra használja fel, hogy a magunk felein húzzon végig az ostorával: látjátok, ezt érdemlitek, látjátok, ezt csináljátok, ti vagytok az oka, hogy szerzeteskézre kerül megint Magyarország kultúrája.

Mi, mondok, megértjük. Valamint megértjük az egyetemi tanszékek ügyében az állásfoglalását. Lám: a mi nagy liberálizmusunk hová viszen; Debrecenben a református papok nevelésének biztosítására nem kötöttek ki protestáns tanszékeket a világi karokon, holott akkor lehetett volna; most meg Szegeden a másik félnek nem is papok, csak apácák érdekében ingyen is csinálja az állam.

Azonban a Protestáns Lap olvasóközönsége nem csupán a professor úr híveiből áll, és mások, a távolabb állók mást fognak a nagyon is mérsékelt hangú cikkből kiolvasni. Úgy fogják gondolni, hogy professor urat a politikai pártállása és a miniszter iránti személyes rokonszenve akadályozza az igazság teljes kimondásában. És bizony még mi is, a hívek, úgy érezzük, hogy ezúttal az udvariasság és őszinteség versenyében, professor úrnál egészen szokatlan módon, az udvariasság lett a győztes.

Mert az már mégis több, mint a római kath. embertől megérthető apáca-pártolás, hogy a szegedi egyetemen a női szerzetrendek számára fiókrendházakat rendeznek be. Aztán az sem pusztán egyszerű tiszteletadás a nagyon érdemes tanító nővérek iránt, hogy a miniszter saját bevallása szerint, az ő érdekükben túteszi magát a törvény rendelkezésén és nemcsak megengedi, hogy középiskoláikban a törvényes képesítéssel nem bíró egyének is taníthassanak, hanem még bünteti is azokat, akik a törvény rendelkezését végrehajtani akarják. Másrészt úgy találjuk, hogy nem elég megállani a tervbevett változtatások elleni tiltakozásnál, hanem követelni kell az egyenlő elbánást: amit ott adnak, adják itt, nekünk is.

Végül felhívom a lap olvasóinak figyelmét a Magyar Protestánsok Lapja karácsonyi számában közölt Klebelsberg interviewra. Itt, az említett lap zajos helyeslése mellett, különösebben két érdekeset mond kultuszminiszterünk. Az egyik az, hogy a protestánsoknak többet kellene áldozni a kultúráért. A másik meg az, hogy a felekezeti intézmények számára állami támogatásból készült létesítményként fel van említve Debrecenben a theologia számára épült palota.

Lehet, hogy a Protestánsok Lapja éppoly híven közli a miniszter úr nyilatkozatait, mint amilyen híven fejezi ki a protestáns közvéleményt

akkor, amikor e nyilatkozatokhoz nincs más, mint magasztaló szava. Mert a miniszter úr lehetetlen, hogy ne tudná kis református egyházközségeinknek kulturális célokra, iskolák fenntartására agyonterheltségét. És lehetetlen, hogy ne tudná, hogy Debrecenben a református theologia számára sem állami támogatással, sem anélkül semmiféle palota nem épült és nem épül, sőt Debrecenben nincs is református theologia, hanem van az egyetemnek református hittudományi fakultása, de még ez sem kap palotát, hanem az egyetem központi épületében lesz majd elhelyezve. Amely központi épületet az állam és Debrecen szabad királyi város fél-fél költség hozzájárulással építtetnek. **Falusi.**

*

Amikor átvettem ennek a lapnak a vezetését, bejelentettem, hogy minden hadakozást kerülni akarok, s ha mégis harcolni kell, finom pengével harcolok. Ezt az ígéretemet igyekeztem mindig megtartani. Most a kultuszminiszter úrral szemben is. Ehhez tehát semmi köze a politikai pártállásomnak, vagy a miniszter iránti tiszteletemnek, amiket csak melleleg és éppen azért említettem fel, mert dokumentálni akartam ezzel is az ellene szólásom tárgyilagosságát.

Az apáca-kérdésben igaza van *Falusi* barátomnak. De nekem is, mikor azt mondom, hogy ebben a kérdésben akkor tudnánk megfelelő erkölcsi súllyal és igazságunkhoz méltó erővel fellépni, ha nem kellene attól tartanunk, hogy a miniszter szemünkre veti, hogy hiszen a mi gyermekeinknek nagy sokaságát is odaküldik az apácák iskoláiba.

Az egyetemi katedrák ügyében azonban nincs igazsága. Legalább is engem alaposan félreért. Én nem látok sehol semmiféle mulasztást a mi részünkről. És sohasem mondanám, hogy ha te úgy, én is úgy. Én minden körülmények közt és feltétlenül ragaszkodom ahhoz, hogy mindegyik állami egyetem, természetesen a debreceni is, de mindegyik ám, minden vonatkozásban állami egyetem legyen és a tanszékek betöltésénél vallásfelekezeti szempont ne legyen irányadó. Ezt a véleményemet a budapesti tudományegyetem egyik egyházi tanszékeire vonatkozóan volt alkalmam hivatalosan is kifejteni. Pedig lehet, hogy az ellenkező állásfoglalás egyénileg kedvezőbb lett volna rám nézve. Itt a tudománynak az érdeke és a nemzeti érdek teljesen egy abban, hogy az egyetemeknek a felekezeti szempontoktól teljes szabadságát biztosítani és fenntartani kell.

Más dolog az a bizonyos színezet. Ezt, ha megvan, mint ahogy Debrecenben természetszerűen megvan, magának az érdekelt egyháznak kell fenntartani. Azért mondtam a cikkem végén, hogy e színezet érdekében ezen-azon, fontos kérdéseken, gondolkodnunk kell. Megint más dolog, hogy erre irányuló munkánkban esetleg kérjük az állam segítségét is. Ez mind mehet. De az ellen, hogy bármelyik egyetemet állami intézkedéssel adják oda, ha nem is egészben, de egyes tanszékeiben, valamelyik felekezetnek, akár nekünk, akár másnak, sohasem szünnék meg tiltakozni.

Kun Béla.

Új ég... új föld!...

Az óévet megsirattuk, eltemettük, emlékét kitörölni egy könnyen nem lehet! Most egy új esztendő biztató hajnala köszönt, melynek palástjába öltözködik körülünk mindaz, ami életkedvünket fokozza, munkabíróképességünket teljessé teszi. A haladó idő által hasított nagy barázdán, Isten segedelme mellett átléptünk egy új idő új életének végtelen mezőségére. Míg itt reszketve állanak meg lábaink, addig érző szívünk folyton hányódik, vetődik, mint a hab s a feltámadt gondolatok egész serege özönlí el lelkünket: ugyan milyen lesz a jövő: mit hoz ránk ez új esztendő, miféle emlékekkel, vívmányokkal lesz gazdagabb a bizakodó emberiség; megtaláljuk-e azt mindnyáján, kik kitaró hűséggel dolgozunk s terveket alkotunk: az erkölcsi tökéletesedés, a megjobbulás vágyának a megvalósulását?! Boldog lesz-e ez a nyugtalanító emberiség legalább oly értelemben, hogy egy parányi lépéssel közelebb jutott a célhoz: az Isten igazságot és kegyelmet sugárzó lelkének a megértéséhez?!

A sokféle és nehéz kérdésre ugyan ki tudna most megnyugtató választ adni? Hadd legyen isteni titok az, minek mélyére nem hathat le az emberi értelem sugára!

Egyet azonban már tisztán hallhatunk, egy kiáltó szó zengését még a könyörtelen tagadás lármája sem képes elfojtani! Csak nem kétezer éves távolból János apostol szent álmodozásának profétikus hangja kél szárnyra az újév reggelén: *láték új eget és új földet, mert az első ég s az első föld elmúlt vala.*

A kinzó, temérdek bizonytalanságok között ez az apostoli ige az emberi vigasztalás és megnyugvás fenséges evangélioma.

Rövid néhány szóban ígéretes jövő tündéri látkepe; porbahullott verejték s titkon elsírt könny megdicsőítése; az elmaradhatatlan isteni igazságosság napjának felragyogása; egy egész új világ lelkesítő körvonalainak csodás kibontakozása!...

S ami ezt az apostoli ihlet szülte jóslatot még mélyebben szívünkbe vési, az a szeretet isteni fejedelmének, a világ világosságának, az Úr Jézusnak minden profétiát megpecsételő kijelentése: *Ime az Isten sávora az emberekkel van és velök lakozik s ezek az ő népei lesznek és maga az Isten lesz velök, az ő Istenök és az Isten eltöröl minden könnyet az ő szemekről.*

Álljon elő a világnak bármely mélytudományú bölcese; ünnepelt költője; vagy hírneves államférfia mondjon, szóljon ezeknél megnyugtatóbb ígéretet akkor, midőn a nagy emberi bizonytalanságok s elfogultságok fojtó köde ráereszkedik a lelkek világára.

Utvesztőbe jutunk, mindjárt az újév reggelén, a legelső lépésnél, ha nem a szent ige fénye sugározza be a jövőbe vezető utainkat!

A profétai látomás s a krisztusi kijelentés eddig sem vezetett ingoványos területeken, ezután is csak a biztató isteni ígéret záloga és pecsétje lesz!

A beállott új esztendőben is tehát ha hitünk szegénnyé, erőtelenné nem lesz, ha a józan reménység s az önzetlen szeretet karjaiba fogódzunk, látni fogunk új eget és új földet, melyen az Isten sátora fog dicsőségesen felépíttetni, melynek lakója az Isten védő, alyai szárnya alatt az örökké élni vágyó, idvességet szomjuhozó ember!...

Hogy a nagy látnoki lélek szent álmodozásának valóságba kell öltözködnie, ugyan ki illetheti ezt kétséggel?

Vajjon az az evangéliumi szolga, kinek meghívása onnan felülről vagyon, ki még gondolatban is elsőbbséget biztosít a maradandónak a mulandó dolgok felett, ki hitéért, vallásos meggyőződéséért s krisztusi alapokon megépített anyaszentegyházáért képes megjárni a megaláztatás, a gyalázat földi térségeit s még elvettett állapotában is az Isten az ő reménysége... vajjon nem avattatott-e fel egy ily ingathatatlanság lélek az isteni kegyelem által a keblében egyre tökéletesebben kialakuló új ég és új föld birására?!

Vajjon az az áldozatos tevékenység, melynek előrevetett biztató sugarai, azok a tények és intézkedések, hogy magyar református egyházunk falain belül ne holt betűkbe, lelketlen paragrafusokba legyen beletemetve a jobb és gazdagabb jövőt előkészítő krisztusi erő, hanem magát az élet mélyét, tisztaságát nélkülözhetetlen elemét hozza felszínre ez a meghálálhatatlan isteni ajándék... vajjon ez is nem azzal bírhat-e, hogy az új ég és az új föld, ha hívek maradunk mindvégig, közel van s ott lesz az anyaszentegyházat önfeláldozó hűség-gel építők törvényhozói munkája nyomán?!...

S ha természetes Istenadta egységében megbabolt hazánkért sir fel a jogos fájdalom minden-napi imádságunkban s a nagy szolgálatok terhei alatt még térden csúszva is gyönyörűség nekünk hordani az igát. Csakhogy a haza borus arca felderüljön s ezer vérző sebe begyógyuljon... az ilyen áldozatos lélek előtt nem bontakozik-e ki biztató fényességében az új ég és az új föld, melyen el kell nému'ni a törvénytelenység, az igazságtalanság átkos szavának?!

Új eget, új földet várunk e megkezdett esztendőben is; az egyéni hitélet, a történeti fejlődésben krisztusi alapra épített egyháztársadalom s az ezeréves tradícióiban csúfosan megbántott nemzeti, testvéri közösség számára; mért ahol az igaz Isten sátora megépíttetett, ott maga az Isten lesz az ő népével s ő töröl le minden könnyet övéinek a szeméből!...

Vasmegyer.

Melkó István.

Iskola

A kollégiumi polgári fiúiskola.

Az 1872-ben megszűnt kollégiumi polgári fiúiskola újra feltámad. A legközelebbi egyházkerületi közgyűlés 421. számú határozatával kimondotta, hogy a kollégiumi polgári fiúiskola I-ső osztályát az 1929—30. iskolai évben az egyházkerület,

Kollégium és a debreceni egyház anyagi támogatása mellett megnyitja. Hisszük, hogy az anyagi támogatás ezen három tényezőjéhez nemsokára egy negyedik is csatlakozik: a város, amely jelenleg a kereskedelmi társulat által fenntartott polgári fiúiskolát tekintélyes összeggel segíti. Sőt az utóbbi időben az évek óta fennálló róm. kath. polgári fiúiskola is folyamodott a város segítségért. Ha tekintetbe vesszük, hogy a háborút követő években a népműveltség mellett a népműveltséget szintén nagy mértékben elősegítő polgári iskolák igen nagy fellendülést és gyarapodást vettek s a vidéken egymásután nyíltak meg a református polgári iskolák, mint a kálvinista kultúrának mind-megannyi gócpontjai, igazán csodálkozni lehet, hogy a felekezetünk érdekeit egyáltalában nem képviselő kereskedelmi társulati és róm. kath. polgári fiúiskola mellett korábban nem nyílt meg Debrecenben református polgári fiúiskola. Ez a tény sokak jogos bírálatát és csodálkozását hívta ki különösen akkor, midőn közismert dolog, hogy pl. a többek között a református vasutasoknak a felettes hatósága elrendeli, hogy ne a kereskedelmi társulati, hanem a róm. kath. polgári fiúiskolában tegyenek magánvizsgát. Mindez aligha történhetik meg, ha nekünk református polgári fiúiskolánk lesz.

Aki foglalkozik a vidéki református polgári iskolák ügyével, örvendetesen állapíthatja meg azt a nagy megerősítést, amelyet református egyházunk ezen iskolákból nyer. Makón a református polgári fiúiskola növendékeinek 50—60%-a gazdálkodók gyermekei, de nemcsak ezek, hanem a többi növendékek nagy százaléka is visszatér a polgári iskola négy osztályának elvégzése után szüleinek foglalkozásához. Ezekből kerülnek ki református egyházunk értelmes presbysterei s áldozatkész tagjai. Az ő Kollégium hagyományainál fogva hivatva van elsősorba Debrecen gazdálkodó közönségébe fiúgyermekeinek tanítása révén bevinni a református műveltséget. Debrecen öslakosságának, a civileknek fiúgyermekei a gimnáziumokban 4—5%-át, a kereskedőtársulati polgári fiúiskolában 14%-át teszik a növendékeknek. Ha kellőképen előkészítjük az ügyet felvilágosító előadások, hírlapi közlemények, röpiratokkal, hisszük, hogy Debrecen gazdálkodó elemének nagyrésze el fogja legalább végeztetni fiaival a Kollégiumban a polgári iskola négy osztályát. A gazdasági középiskola felállítása még mindig késik, de ha felállíthatnák is — ismervé gazdálkodó népünk gondolkodását —, annak benépesítéséhez nem sok reményt fűzhetünk, mint ahogy az eddig felállított földműves iskolák is elnépteledésről panaszkodnak. A mi földművelő népünk fiait 15 éven túl alig tudja nélkülözni. Ennélfogva olyan iskolatípusra van szüksége, amely az általános műveltségi ismereteket a 15. életkorig nyújtani tudja. Ilyen a polgári iskola, amelyet ma már középiskolának tekintenek. Eltekintve a latin nyelvtől, nagyrészt megadja a gimnázium és reáliskola négy alsó osztályában nyert ismereteket. Az általános műveltség megszerzését a polgári iskolában a gimnáziummal és reáliskolával szemben megkönnyíti az a körülmény, hogy míg a két utóbbi

erős selectiójával az oda nem való elemeket igyekszik eltávolítani, addig a polgári iskola a gyengébb tehetségű, csekélyebb szorgalommal bíró növendékeket is törekszik megtartani. Az ilyen növendékekre nézve is kívánatosabb, hogy az iskolában legyenek, mint az iskolán kívül maradjanak.

A kollégiumi polgári fiúiskolába előreláthatólag szép számmal fognak jelentkezni vidékiek is, akik számára az egyetem kiköltözése után lakást és konviktust is lehet adni. Sőt a kollégiumi polgári iskola bizony teherkönnyítést is fog előidézni nagynépességű református főgimnáziumunknál. Több szüle a gimnázium helyett a polgári iskolába küldi fiait. A polgári fiúiskola felállítását eddig nagyban akadályozta a helyiség hiánya. De már a tavaszi egyházkerületi közgyűlés a benyújtott tervezet alapján foglalkozott ezzel az egyházunkra nézve fontos kérdéssel, amidőn 222—1928. számú határozatában kimondotta a kollégiumi polgári fiúiskola felállításának szükségességét. Annak megnyitását azon időre tervezte, amidőn az egyetem kiköltözik. Ez a kiköltözés azonban csak 1930-ban remélhető. Így nem lehetett megvalósítani, amint eredetileg tervezve volt, a kollégiumi polgári fiúiskolának megnyitását négy osztállyal az 1929—30. iskolai évben. De annak a körülménynek mérlegelése mellett semmi akadálya nincsen, hogy az iskola az I. osztállyal megnyitassék. A jövő iskolai évben való eme megnyitásnak a következő előnyei vannak: 1. Üdvös kezdeményezés egy hatalmas református polgári fiúiskola kiépítésére. 2. A háborút követő apadás után az 1929—30. iskolai évben erősen növekedni fog a polgári iskolai tanulók száma s így a meglevő polgári iskolák mellett is be lehet népesíteni az új intézet I. osztályát elsősorban, megfelelő felvilágosítás után, a gazdálkodó közönség fiaival. 3. Már az 1929—30. iskolai évben átesik az intézet a kezdet nehézségein: megszerzi a nyilvánossági jogot, a tanárok fizeték-kiegészítési államsegélyét, úgy, hogy amidőn az egyetem kimegy, az 1930—31. iskolai évben nyugodtan megnyitható a polgári fiúiskola négy osztállyal, rendes tanárokkal.

Valamikor a Kollégiumban a tudomány képviselve volt a legalsóbb elemi iskolától kezdve, fel az akadémiáig. Mennyi iskolatypust egyesített magában az alma mater. Nem lesz szégyen a kálvinizmus eme védvára, amely sohasem zárta be kapuit az idők szelleme előtt, ha bevonul falai közzé a népkultúrát oly hathatósan képviselő és ápoló intézmény: a polgári iskola.

Dr. Veress István.

Közélet

A kép.

Ha a barlanglakók unaloműző, kusza vonásain kezdve, a fáraó-mumiákra illesztett álarcon, a középkor mestereinek híres festményein át a jelenkor álló- és mozgó képeiig tüzetesen átvizsgáljuk

az emberi képzelet és kéz e nemű alkotásait, minden lélektani fejtegetés nélkül mondhatjuk, hogy a kép a változatlan, az öröklét követelésének a bizonyosága. És ez reidjén is volna eddig, sőt még tovább is, ha történetesen a kép azt rögzítené meg az emberből, ami az ő változatlan, sajátos énjét alkotja. A kép azonban éppen azt mutatja az emberből és világából, ami egymásután következő két másodpercben sem azonos: az anyagot, a testet. Így aztán az öröklét követelése erre siklik át, aminek szánandó következménye az a lelki erőtelenség, mely végül Isten láthatatlanságának gondolatát sem képes elviselni és arra vete-medik, hogy az örökkévaló Istent a mulandóság korhadó lárvájában akarja megjeleníteni, vagy csak elgondolni is. De ha nem is megyünk eddig jogos következtetésünkben, hanem megmaradunk az esetnél, midőn földi személyekről, tárgyakról veszünk másolatot, akkor is különbséget kell tennünk abban, hogy vajjon arról történt-e a másolás, akit, vagy amit ábrázol a kép, avagy valamely hozzá hasonlóról, amint azt az ábrázoló tetszése hozta magával. Ez utóbbi esetben ugyan egy személyről, dologról annyiféle kép áll elő, ahány festő próbálta megjeleníteni azt. A képeknek ez a tarka sokasága nem arra lesz jó, hogy elképzeljem az illető személyt, vagy tárgyat, hanem hogy ezt mondjam: természetesen nem ilyen volt az illető, azért ellentmondók a képek. Épülés helyett haszontalanul időt tétőzlok az ilyen képpel.

Ilyen elgondolásra érezhető a II. parancsolat nagy igaza, midőn félreérthetetlen nyíltsággal kiküszöböli a képet, szobrot a vallásos érzület megnyilatkozásának útjából.

Nem mondott újat, de ezt a régi igazságot tisztította meg a reformáció attól a portól, mely miatt századokon át észrevehetetlen volt az emberiség előtt. Ez a gondolat vezette a II. Helvét hitvallás megfogalmazóját midőn ezt írta: „Hogy azonban az emberek a vallásban oktatást nyerjenek s az isteni dolgokra és saját idvességökre intessenek, e célból az Úr azt parancsolta, hogy az evangélium hirdettessék, de nem azt, hogy a közönséget festett képek által oktassák, (IV. r. 2. p.)“

Ezt tanultam, ebben a szellemben nőttem, ezt tanítottam eddig. Épp ezért nagy meglepetést hozott jelen tanév előtt kevéssel megjelent „Valástanítási Tanterv és Utasítás“ 9. pontjának második bekezdése: „A tanítást szemléletesebbé, az élményt mélyebbé tehetjük művészi kidolgozású, vallásos tárgyú képek szemlélésével. Igen nagy szolgálatot tehet ezen a téren az *Ezerképes biblia* művészi értékű, izlést fejlesztő és vallásos hangulatot keltő képeivel.“

Mivel a fentnevezett „Utasítás“ nekem is szól, lévén 400 s egy néhány tanítványom közül kb. 200 elemista, kissé különösen érzem magamat, mert nem találok összhangot a vallásoktatás segédeszközeire vonatkozó két idézet között. Óhajtanám, hogy valaki megnyugtató felvilágosítással szolgálna a két idézet összhangját illetőleg, mert hiszen azt mindenki tudja, látja, hogy itt életet formáló fontos hitelről van szó. Papp Kálmán Jenő.

Halottaink

Zelles Lajos, a sárospataki főiskola fő drasztörténelem tanára, a református egyház presbitere, életének 53-ik, tanári működésének 29-ik évében, december hó 25-én esendesen elhunyt. Szorgalmasan végzett tanári működése mellett, irodalmi téren is szép eredménnyel munkálkodott.

Tapsonyi Piroska, Tapsonyi Sándor ászári lelkész leánykája 9 éves korában, 1928 december hó 27-én elhunyt. Az Úr kötözze be a megsebzett szülői szíveket.

Aldott legyen emlékezetük!

Különfélék

Negyvenkilencedik évfolyamba lépett lapunk ezzel a számmal. Annak is tizennegyedik éve már, hogy a mi kezeinkben van. — Bizony sok bajjal kellett ez alatt a nehéz tizennégy esztendő alatt megküzdeni s a lap — megvalljuk — nem sikerült olyanra, amilyennek abban az időben elképzeltük. Jóakaróink megtalálják a mentséget, hogy ennek bizony nem csupán magunk vagyunk az oka. S talán látják azt is, hogy a lap így is töltött be valami hivatást. És ennek folytán szívesek lesznek támogatni minket: előfizetési díjakkal és közlemények küldésével.

Újév alkalmából a kollégium tanárai és tisztviselői Karai Sándor igazgató vezetésével üdvözölték püspökünket. Az üdvözlő testülethez csatlakoztak az egyházkerület helyben lakó vezető egyéniségei közül és az egyetemi tanárok közül többen. Az üdvözlő beszédre püspök úr jelentős beszéddel válaszolt. Beszédét, valamint a Karaiét is, közérdekű voltánál fogva, mai számunkban közöljük. Sok más tisztelgés is történt püspök úrnál az új év napján és mindenfelől elhalmozták jókívánásokkal.

A debreceni presbiterium december 29-én tartott ülésében üdvözölték az újból megválasztott főgondnokot, Nagy József nyug. miniszteri tanácsost, aki szent lelkesedéssel ajánlotta fel magát, gyöngye egészségi állapota mellett is, buzgó szolgálatra. Az új presbiterek, szám szerint heten, letették az esküt. Majd megalakították a három éves ciklusra a különböző bizottságokat.

A Péterfalvi egyházrész tanácsa december 29-én délután a Szilágyi Mihály intézetének ebédlő termében gyűlést tartott a feladatok megbeszélésére. Ennek az egyházrésznek püspök úr a pásztor, de ő más elfoglaltsága miatt nem lehetett jelen s így helyettese, Siposs Imre, a központi lelkészi hivatal vezetője, valamint Hegedüs Kálmán segédlelkész voltak hivatva a pásztori irányításra. Harsányi Gusztáv nyug. kuriai bíró, az egyházrész gondnoka, vezette a tárgyalást és nagyon érdekes adatokat sorolt fel a világegyetemről és az égitestekről az Isten bölcsességének és hatalmának bizonyosságául. Bajdor János pénztárnok az eddigi

bevételekről, Ella testvér pedig a diakonissza munkáról adott beszámolót. A jövő feladataihoz gondolatokat Sz. Kun Béla és Tankó Béla egyetemi professzorok adtak. Az előbbi az egyházrész külön tennaplomának szükségességéről szólott és ilyennek az egyetemi telepen építendő templomot jelölte meg; úgyszintén a diakonisszaképzésnek az egyetemi klinikákkal kapcsolatbáhozásának szükségességét s az egyetemi ifjúság anyagi és szellemi téren erősebb gondozásának előmozdítását ajánlotta figyelembe; utalt arra, hogy az állandó érintkezés mekkora fontossággal bír s ezért állandó helyiség szerzését kívánta, amit a Templomegyesület támogatásával vél elérhetőnek; úgyszintén rámutatott arra, hogy a presbitereknek elsőrangú feladata a gyülekezeti tagok gondozásában közreműködés és azért nem szabad megelegedni azzal, hogy csak a diakonissza testvér látogassa az egyházi tagokat; mert — mint mondá — aki már ismeri a Jézussal találkozás gyönyörűségét és ezzel megelégszik, még nem igazi keresztyén, az igazi keresztyén ehhez a gyönyörűséghez másokat is el akar juttatni. — Tankó Béla az állandó helyet napenkénti találkozhatás alkalmára szeretné biztosítani nemcsak a tanácsosok, hanem általában az egyházrész tagjai számára, lapokkal felszerelve és előadások tartásával. A jelenvolt hölgyek közül is többen adtak okos és jóra vezető gondolatokat. Nagy Sándor gimnáziumi tanár, az intézet felügyelője pedig bejelentette, hogy Vass Károly intézeti gondnok hajlandó ezt a helyiséget az egyházrész összejöveteleire átengedni, csak a fűtésről, világításról és takarításról kell gondoskodni. Ezt köszönettel vették tudomásul és elhatározták, hogy a legközelebbi összejövetel január 5-én délután lesz. Örömmel adunk hírt erről a szép reményekkel biztató megindulásról. Egy azonban feltűnt nekünk. A presbiterek közül aránylag legtöbben laknak ebben az egyházrészben. És alig láttunk közülök egy párat. Ez talán még sem jól van így. Nem szabad azt engedni, hogy az egyházrész tanács valami alsó parlamentté devalválódjék a presbiterium mellett. A presbiterek itt végezhetik éppen a legszebb munkájukat. Vagy talán nem voltak rendesen meghíva? Az sem lehetetlen, hiszen ilyenről is hallottunk panaszt, hogy a meghívások az egyházi gyűlésekre nem mindig szabatosan kézbesítettek.

Két világi tanácsbírói tisztre van elrendelve a szavazás az egyházkerületben. Amint tudjuk, az egyházkerületi közgyűlés alkalmával tartott értekezleten dr. Tóth István kultuszminiszteri államtitkárt és dr. Boér Elek közigazgatási bírót jelölték erre a két helyre. A debreceni presbiterium pedig dr. Juhász Nagy Sándorra, a presbiterium főjegyzőjére adta a szavazatait. Valószínűen lesznek más jelöltek is; így hallottuk dr. Rácz Albert egyházkerületi jegyző, Borbély György egyházmegyei tanácsbíró, Pápay József egyetemi tanár és mások neveit is emlegetni, de valószínű, hogy a három első helyen említett lesz leginkább szóban. Mind-egyik sok jó szolgálatot teit egyházunknak. Tóth István mezőtúri származású ember, régi, érdemes

tisztviselője a miniszteriumnak, melyben ez idő szerint az úgynevezett protestáns ügyosztály élén áll. Boér Elek neve különösen jó hangzású református egyházi körökben; ő vármegyei főjegyző, majd a kolozsvári egyetem tanára volt s ezen hivatalában érte az a megtiszteltetés, hogy egyházkerületi főgondnokká választották; régi tagja volt egyetemes konventünknek, amelyen a közjogi bizottság kiváló előadója volt, az 1917-iki zsinaton pedig az egyházalkotmányi bizottság elnöke; az 1918 októberében bekövetkezett összeomlás és Erdélynek az oláhoktól megszállatása folytán átköltözött Budapestre és előbb Hollandiában és Angliában, most pedig már hosszabb idő óta Amerikában képviseli a magyarság érdekeit és tesz a hitrokoni kapcsolatok fenntartásával és erősítésével szolgálatot református egyházunknak. A Ferenc József tudományegyetemnek Szegedre telepítésekor megvált az egyetemről, majd néhány évi ideiglenes nyugdíjazás után a közigazgatási bírósághoz neveztetett ki, de különleges megbízatásait ezen hivatalba lépése után is teljesíti. Egyházi tisztségei, melyek az erdélyi egyházkerülettől származtak, a trianoni béke folytán megszűntek: mint magyar állampolgárt nem engedik az erdélyi egyházkerület ügyeiben részt venni; viszont a konventi és zsinati megbízásai onnan nem újították meg, megszűntek. Pedig nagyértékű munkásságát egyházunk számára biztosítani kívánatos. *Juhász Nagy Sándor* a debreceni egyházi életben végez igen hasznos munkát s mint szervezőerő, elsőrangú. A presbiteriumnak már jórógen. Somogyi Pál halála után, mint egészen fiatal ember lett a jegyzője s ezt a tisztséget akkor is megtartotta, amikor Debrecenből huzamosabb időn át távol volt; néhány hónapon át ugyanis vallás- és közoktatás-ügyi államtitkár, majd igazságügyminiszter volt, de mikor kormányát adta helyét a proletárdiktaturának, hazajött Debrecenbe s nagy buzgósággal szolgálta tovább egyházát; majd 1920-tól két éven át külföldön tartózkodott s onnan hazatérve, ismét az egyházi életnek szenteli idejét; a debreceni presbiterium adminisztrálása, mondhatni, csaknem egészében az ő kezén van és sok jó munkát végez a Dóczi-intézet javára. Legutóbb a lelkészválasztási törvényjavaslattal szemben fejtett ki erős akciót; általában a demokrata és progresszív eszmékért lelkesedő s küzdeni kész férfi.

A kisvarsányi egyház ifjúsági egyesülete karácsony másodnapján szép anyagi és erkölcsi eredményű műkedvelő előadást tartott az orgoná alap javára. „Ember tervez, Isten végez” című vallásos tárgyú színjáték színrehozásával. A kitűnő betanítás és rendezés Orosz Gyula tanítót és Nédlerman Ilonka tanítónőt dicséri. A szereplők között ott volt a főszerepben Gavallér Sárka papkisasszony is, aki bájos és művészi játékával, majd egy monológ precíz előadásával a sikert és elismerést magasra fokozta s a hatást maradandóvá tette. *Jelen volt.*

Egyházrajzi adatok a debreceni református egyházban az 1928-ik évben. Élve született tör-

vényes fi 706, nő 716, törvénytelen fi 136, nő 119, halva született törvényes fi 54, nő 56, törvénytelen fi 11, nő 17. A fi- és nőszülöttek száma összesen 1815. Házasságra lépett tiszta református pár 445, vegyes pár 163. Összesen 608. Meghaltak a finemből 667, nőnemből 701. Összesen 1368. Áttértek hozzánk más egyházból helybeli fi 8, beköltözött fi 14, helybeli nő 7, beköltözött nő 14. Összesen 43. Kitértek tőlünk más egyházba helybeli fi 2, beköltözött fi 4, helybeli nő 3, beköltözött nő 22 (!) Összesen 31. Szaporodás a finemből 256, a nőnemből 203. Összes szaporodás 459. A polgári házasságot kötött 244 vegyes házaspár közül egyezséget kötött javunkra 87, egyezséget kötött kárunkra 40. Nem kötött egyezséget 117. Lelkek száma 1928 december hó 31-én finemen 34.361, nőnemen 36.262. Összes lélekszám 70.623. A statisztikát vizsgálva, megdöbbenő, hogy a törvénytelen szülöttek száma 283, mely az összes születéseknek több, mint 20%-a. Ez főleg korunk erkölcsi gyengeségében leli magyarázatát, amit csak a lelkek Krisztushoz vezetésével lehet megszüntetni.

Lelkészválasztás. A komáromi alistáli református egyház Nagy Sándor kisújfalusi h. le. készít egyhangú meghívással lelkészévé választotta.

Az Országos Magyar Református Lelkész-nék Szövetsége 1929 január hó 8—10. napjain tartja konferenciáját Budapesten.

Egyházi Értesítő, a budapesti református egyház lapja megszűnt. A presbiterium 24 év óta fennálló lapjáról lemondott és átadta olvasótáborát a most megindult Református Figyelőnek.

A körösnagyharsányi belmissziói bizottság Juhász Gergely lelkész elnök vezetésével karácsony ünnepén nagyon szép karácsonyfát állított az iskolás gyermekek részére, melyről az összes iskolás gyermekeket megajándékozta cukorral és süteménnyel. 20 szegény iskolás gyermeket pedig jó meleg téli ruhával látott el.

A Kossuth-utcai egyházrész bibliköre jól sikerült összejevetelt tartott 1929 január 2-án a Dóczi-intézet dísztermében.

Az Árpád-téri református templomba a presbiterium bevezette a villanyvilágítást. Most már Debrecen mind az öt temploma el van látva villanyvilágítással. Az első istentisztelet vilanyfénynél ó-esztendő utolsó estélyén történt, amikor a hívek zsúfolásig megtöltötték a templomot.

Szele György-alapítvány. A Dóczi-intézeti tanári kar az igazgatótanács nagyérdemű elnökének: Szele Györgynek 25 éves debreceni lelkész-sége alkalmából, nevére 500 pengő alapítványt tett, melynek kamataiból évente egy-egy tanuló kap ösztöndíjat. Az igazgatótanács ülésén az alapítványról szóló jelentéssel kapcsolatban Szele György lelkész bejelentette, hogy az alapítványt 100 P-vel ő is növelte.

A Dóczi-intézet tanítónőképző intézetében az újonnan szervezett második zeneanari állásra az igazgatótanács egyhangulag B. Szűcs Ferencet, a sárospataki főiskola zeneanárát választotta meg.

Lélekemelő ünnep volt a nagyhalászi református egyháznál karácsony szombatján délután 2 órakor. Mint minden évben, úgy most is karácsonyfa-ünnepélyt rendezett a templomban az iskolás gyermekek részére a „Református Nőegylet”. A zsúfolásig megtelt templomban a több száz gyermek ajkán áhítatosan csendült meg az ének „Krisztus Urunknak áldott születésén”. Majd a karácsonyfa alatt Rác Géza lelkész mondott gyönyörű imát, felemlítve a hívek szeretettel áthatott áldozatkészségét, mely lehetővé teszi az évenként megisméltendő karácsonyi segélyezést. Ima után a nagyhalászi református vegyeskar énekelt s egy iskolás lányka alkalmi verset szavalt. Ezután kezdetét vette a segélyek kiosztása, 35 szegény gyermek kapott meleg alsó és felső téli ruhát és cipőt, 10 szegény asszony 20—20 kgr. lisztet, 30 jó tanuló iskolai növendék egy-egy értékes jutalom könyvet. Majd a szeretet csomagok kiosztása következett, melynek során 312 gyermek részesült szeretet-adományban. A szép ünnep gyülekezeti énekekkel végződött.

A Debreceni Egyetemi Diákasztal az 1928—29. tanév II-ik felében (1929 február 1-től) 50 feldíjas) havi 14 pengő) ebéd-vacsora hely kerül betöltésre. E helyek elnyerésért bélyegtelen folyamodványt 1929 január 22-ig, keli beadni az egyetemi quaestori hivatalba. Szükséges melléletek: Leckekönyv, illetőleg érettségi bizonyítvány hiteles másolata. A szülők társadalmi állásáról, vagyoni állapotát és családjuk nagyságát feltüntető, egy éven belül kiállított hatósági bizonyítvány. Törzslap, amelyet minden pályázó maga tölt ki a quaestori hivatalban díjtalanul adott úrlapon. Kedvezményt nem nyert hallgató, havi ebéd-vacsoráért 28 pengőt fizet, amiért folyamodni nem kell. Egy napi ebéd-vacsora jegy ára 1 pengő.

Az allinac imahét programja mindenféle élénk visszhangot keltett. A budapesti protestáns egyházak tartanak január 7-én délután 5 órakor egy közös imaórát is a Sütő utcai polgári iskola dísztermében. Ez alkalommal dr. Bernát István tart elnöki megnyitót, dr. Raffay Sándor evangélikus püspök bibliamagyarazatot, amelyet közös imádkozás követ. Az imahét esti óráiban az egyházak külön-külön tartják meg az összejövetelüket.

Az Ispotály-templomban vallásos ünnepély volt ó-estendő utolsó estélyén. Bibliát olvasott és imádkozott Nagy Sándor segédlelkész. Predikált dr. Révész Imre lelkész. Énekelt Szabó Lajos orgonista-kantor. Záróimádságot mondott Molnár Ferenc lelkész.

A Debreceni Egyetem Tisza István-Internátusába az 1928—29. tanév II-dik felében való fölvetelért szóló leckekönyv, illetőleg az egyetemre először iratkozóknál az érettségi bizonyítvány hiteles másolatával és szülők vagyoni viszonyait feltüntető hatósági bizonyítvánnyal fölszerelt pályázati kérvényeket, a Felügyelő Bizottsághoz címezve 1929

január 22-ig keli beadni a debreceni egyetem quaestori hivatalánál. Lakás, fűtés világítás, reggeli, ebéd-vacsora, ágynemű és annak mosása havonként 38 pengő, amit minden hónap elsején pontosan kell fizetni. Akik a Mensán feldíjas ebéd-vacsora kedvezményben részesülnek, azok mindezt havi 24 pengőt fizetnek.

A legáció-intézménye a közöny miatt lassanként teljes sorvadásnak indul. A karácsonyi szent ünnepek alkalmával már az első éves theológusoknak nem jutott legáció. Bizonyára most is voltak olyan egyházközségek, amelyek az egyházkerületi közgyűlés határozata ellenére a „nem kérés” leple alatt gimnázistákat, vagy más fakultásbeli hallgatókat fogadtak. Nagyon itt van az ideje, hogy büntetlenül ne maradjanak azok, akik theológus ifjainkat más érdemtelenek előtérbe helyezésével megfoztanak egyfelől az igehirdetés drága alkalmától, másfelől pedig a szegény theológus diák annyira szükséges ősi segélyforrásától.

Szakszerű ifjúsági vezetőképző tanfolyamot rendez a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége mindazok részére, akik a református és evangélikus egyház területén, vagy önálló formában Keresztyén Ifjúsági munkát akarnak végezni. A tanfolyam időpontja végleges megállapítást nyert, március 3—9. Az országos központ már hetek óta dolgozik a tanfolyam előkészítésén, amely egyike lesz a legutolsó esztendőök belmissziói eseményének. Mindazokon a helyeken, ahol foglalkoznak az ifjúsági munka megindításával, már folyik ifjúsági munka, de azt szeretnék elmélyíteni, már most szemelgessék azokat, akiket felküldenek erre a tanfolyamra. Lapunk e kurzusról olvasóinkat állandóan tájékoztatni fogja.

Özvegy lelkésznek otthonára befolyt adományok 1928 november 15-ig. Szentendrei református asszonyok teaestélyén befolyt összeg 131.40. Molnár Istvánné gyűjtése Kápolnásnyék 107, Közme Sándorné Köröshegy 100, Varga Kálmánné Kálóz 100, özv. Kalavszky Lászlóné, Török Imre esperes útján 100, egy világi tanácsbíró Mocsy Mihály esperes útján 100, református egyház Székesfehérvár 60.69, református egyház Tass 50.08, Szabó Imréné Budapest 40, Szigeti Károlyné Lápafő 40, dr. Révész Imre Debrecen 40, Sütő Kálmánné Tiszalucz 30, Bay Józsefné Zsadány 30, Takács Mihályné Felsőábrány 25, Molnár Zoltánné Koszorus Aranka 20, Marton Ferencné Tótvázsony 20, Takács Lajosné Nyirmegyer 20, Szeles Józsefné Ordas 20, Zánkai humoros est perselypénze 16.44, Kis Elekné Kisgyörk 15, Zsádon Sándorné Tiszaderzs 12, Farkas Elekné Göncz 12, Fiers Elekné Budapest 10, Medgyasszay Mihályné Ercsi 10, Kovács Lajosné Tiszaeszlár 10, református egyház Csökmő 10, özv. Nagy Benőné, 10, Baróthy Béláné Tetetlen 10, Mező Benőné Madocsa 10, Medgyasszay Mihály Ercsi 10, Horváth Sándorné 10, Székely Istvánné Budapest 5, Nagy Sándor Bé-

KUN JÓZSEF késműves és műköszörűs Debrecen, Széchenyi-utca 1. sz.

láné 5 és id. Máthé G. Lajos Török Imre esperes útján 5 pengő. *November 15-től, december 15-ig.* Dr. Patay Pálné Budapest 50, Veres Istvánné Izsák 20, Szücs Sándorné Harkány 10, Lukácsy Imre Dunavecse 100, Apostol Bertalanné Szirma 6, Székely Ödönné Hévizgyörk 10, Dankó Sándorné Esztár (Bihar m.) 50, Fiers Elekné Budapest 20, Nagy István Kisújszállás 20, Sztalmári Papnák Egyesülete 100, Kulifay Lászlóné Aba 100, református egyház Som 13:18, Deák Imréné Bugyi (Pest m.) 200, Tapsornyai Sándorné Ászár (Komárom m.) 10, dr. Kiss Ferenc Debrecen 25, Izsák Aladárné Somogyjád 20, Kuthy Béláné Kispeszt 5, Balatonöszödi vallásos estély perselypénze 20, Nagy Ákosné Nagyváty 30, Csertán Mártonné Kaposvár 20, Varga Dezsőné Darány 5, Nyikos Lajosné Vértessedoboz 10, Kálmán Jánosné Páty 100 pengő.

Hírdetési díjak kimutatása

az 1928. év második feléről.

27. szám. Nánási gimnázium tanári állás 5 P 20 fillér; Debreceni kollégium két tanári állás 8 P 08 fillér; Gyoma tanítói állás 12 P 76 fillér; Tarpa tanítónői állás 8 P 64 fillér; Szentes tanítói állás 9 P 60 fillér; Makói polgári iskola tanári állás 7 P 68 fillér.

28. szám. Gyula orgonaeladás 1 P 60 fillér; Kálvineumi tanári állás 5 P 60 fillér; Pocsaj tanítói állás 6 P; Gyula tanítói állás 6 P 40 fillér; Turistvándi tanítói állás 3 P 28 fillér; Nánási gimnázium tanári állás 5 P 20 fillér.

29. szám. Öcsöd tanítói állás 9 P 04 fillér; Debreceni polgári leányiskola tanári állás 10 P 48 fillér; Debrecen, Tanítónő 7 P 84 fillér; Békés tanítói állás 25 P 84 fillér; Nánási gimnázium tanári állás 5 P 20 fillér; Sárospataki theol. akad. tanári állás 13 P 50 fillér; Debreceni tanítónőképző 10 P 64 fillér.

30. szám. Hódmezővásárhelyi gimnázium tanári állás 5 P 36 fillér; Rohod orgonista kántori állás 9 P 92 fillér; Turkeve tanítói állás 6 P 48 fillér; Békés tanítói állás 4 P 96 fillér; Sárospataki theol. akad. tanári állás 10 P 50 fillér; Vésztő tanítói állás 12 P 48 fillér.

31. szám. Hódmezővásárhelyi kútsági lelkészi állás 18 P 30 fillér; Hajdúböszörményi gimnázium tanári állás 6 P 40 fillér.

32. szám. Karcagi gimnázium tanári állás 3 P 90 fillér; Olesvaapáti tanítói állás 4 P 40 fillér; Kunszentmiklósi gimnázium tanári állás 8 P 50 fillér; Kunmadaras tanítónői állás 5 P 40 fillér; Hajdúböszörményi gimnázium tanári állás 6 P 90 fillér.

33. szám. Gyula szentpáli tanítói állás 6 P 24 fillér; Kunhegyes tanítónői állás 8 P 56 fillér.

34. szám. Hódmezővásárhelyi gimnázium tanári állás 6 P 90 fillér; Gyoma s.-lelkészi állás 2 P; Nyírgyulaj tanítói állás 3 P 90 fillér.

35. szám. Hajdúbagos tanítói állás 7 P 4 fillér; Tiszaköröd tanítói állás 5 P 40 fillér; Balmazújváros (magyar) tanítói állás 5 P 50 fillér; Beregsurány orgonista állás 13 P 50 fillér.

36. szám. Biharugra 8 P 70 fillér.

37. szám. Nyírbogát tanítói állás 8 P 20 fillér; Márokpapi kántori állás 9 P 80 fillér; Nemesborzova előkönyörgői állás 9 P.

38. szám. Tiszafüred tanítói állás 13 P 40 fillér; Nagydobos helyettes kántori állás 5 P 80 fillér; Szeghalmi gimnázium internátusi felügyelői állás 4 P 40 fillér; Nyírbogát orgonázó énekvezetői állás 13 P 20 fillér.

Szerkesztői üzenetek

B. I. Gáva. Nagyon szépen köszönjük, boldog új évet kívánunk. K. B. Szamoskér. A kedves jó kívánságokat őszinte szívvel viszonzozzuk mindnyájan. M. I. Vasmegyer. Egy évi vakáció talán mégis sok volna. B. ú. é. k.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől

Hivatalos értesítés.

4227—4228. szám.

Körlevél.

Nagytiszteletű Esperes úr!

Tudomásulvétel s további eljárás kérésével közlöm legutóbb tartott egyházkerületi közgyűlésünk következő határozatait:

446. Egyházkerületi közgyűlésünk élve az I. t.c. 64. §-ában biztosított s a saját tanácskozási szabályzata és ügyrendje 2. §-ában is kifejezett jogával s felújítva az e tekintetben gyakorlatban volt régebbi szokást, kimondja, hogy egyházkerületünk évi két rendes közgyűlése mindenkor május hó 15—31, illetőleg november hó 15—30 között tartandó s elnökségét felhívja és felhatalmazza, hogy a fent említett §-okban biztosított határidő megállapítási jogát mindenkor e határnapok keretén belül gyakorolja, épségben maradván a tanácskozási szabályzat és ügyrend 6. §-ának ama rendelkezése, hogy a rendes közgyűlés a határnap előtt legalább 6 héttel összehívandó.

532. Közgyűlésünk amidőn a 88—1928. szám alatt hozott konventi határozatot tudomásul veszi, felhívja az egyházmegyék belmissziói bizottságát, hogy mindenik *tüzetesen* állítsa össze és legközelebbi közgyűlésünkhöz terjessze fel jelentését a kebelében már meglevő, vagy szervezendő diaszóra missziókról a községek és nagyobb gazdaságok kimutatásával a református lélek-zám és az anyaegyházról való távolság megjelölésével, úgyszintén a gondozásra igényelhető segélynek megnevezésével

FEST, MOS, TISZTIT KONCZ

kélm festő, vegytisztító és gőzmosó nagyüzeme

Fióküzletek: Piac-utca 18. (Bikával szemben)
és Szent-Anna-utca 2. szám alatt.

Péterfia-u. 30.

s annak a kitüntetésével, hogy a gondozásra szükséges összegből mit fedezhetnek az illető szórványok és mit áldozhatnak ezen célra az anyaegyházak. Ezen fontos ügy kapcsán egyházkerületi közgyűlésünk felhívni kívánja az egyházmegyék gondoskodását tekintetben is, hogy a saját hatáskörükben a saját missziói feladataik és szükségük segélyezésére missziói alapot gyűjteni törekedjenek annnyival inkább, mert az egyetemes konvent részéről adható missziói segélyek az e téren jelentkező és növekedő szükségletet nem lesznek képesek kielégíteni.

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyetemes konvent 93—1928. szám alatt hozott határozatával rendelkezésére bocsátott 5100 pengő missziói segélyt következőleg határozza kiadni: 1. Polgárnak 960 pengőt, 2. Békéscsabának 160 pengőt, 3. Gádorosnak 500 pengőt, 4. Reformátuskovács házában 500 pengőt, 5. Szarvasnak 600 pengőt, 6. Magyarcsanak 200 pengőt 1929 június 30-ig terjedő időre. Ujjonnan szervezett missziói köröknek u. m. Ujszegednek 1928 november 1-től 1929 június 30-ig terjedő időre 800 pengőt (ezután évenként 1200 pengőt) Egyek-Hortobágyi missziói egyháznak 1929 január 1-től június 30-ig terjedő felévre 240 pengőt (ezután évenként 480 pengőt.) Kunszentmártonnak a lelkészi állás betöltésétől kezdve havonként 100 pengőt (1929 első felévre 600 pengőt), egyszersmindenkorra 1200 pengőt, amennyiben a fedezet ezen összegek folyósítására megmarad jövőre is. A missziói pénztár rendelkezése alatt marad ezen pénztári évre 540 pengő szintén elszámolás kötelezettsége mellett.

A segélyben részesülő központok, polgári évek szerint pontos és igazolt elszámolást kötelesek a kapott missziói segélyről betérjeszteni.

Az egyetemes konvent folyó évi április hó 17. napján tartott ülésének 92. számú határozatában az 1928—29-ik év belmissziói munkájának programját részletesen felsorolja s elrendeli, hogy ez a munkaprogram a Belmissziói Útmutató II-ik kötetében bocsáttassék közre.

Mint hogy a Belmissziói Útmutató itt jelzett II. kötete már meg is jelent, a lelkészek és minden belmissziói munkával foglalkozó egyháztagok figyelmét azzal hívja fel közgyűlésünk, hogy ezen nélkülözhetetlen segédkönyvet a Bethlen Gábor Irodalmi- és Nyomdai R.-T.-nál Budapest Kálvin-tér 8. sz. alatt megvenni igyekezzenek.

Debrecen, 1928. december 13.

Atyafiságos szeretettel

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

A szerkesztésért és kiadásért felelős a laptulajdonos:

Dr. KUN BÉLA.

Postatakarékpénztári csekkszáma 143,916.

Pályázat.

A nagyari (Szatmár megye) református egyház pályázatot hirdet a kántortanítói állásra. Javadalom:

kétszobás lakás, melléképületekkel és kert, 200 aranykorona készpénz, 30 sor széna értéke augusztus havi ár szerint, 25 mázsa búza, 4 öl fa beszállítva, 12 hold föld használata, 3 drb marha legelő, stóla és államsegély. Pályázati határidő e megjelenéstől számított 10 nap. Menekültek és B) listások előnyben. Kellően felszerelt pályázatok Ref. lelkészi hivatal, Nagyar, küdendők.

SZÁNTÓ JOZSEF

papi-, úri- és egyenruhakészítő szabó-cég
Hódmezővásárhely, Fő-tér (saját ház).

Számos elismerőlevél művészi, jó munkáért.
Éremkitüntetések különböző kiállításokról.

Igen tisztelt Szántó Úr!

Gyülekezetem néhány tagja a tegnapi napon, tehát karácsony ünnepének másodnapján azzal a kérelemmel fordult hozzám, engedjem meg, hogy új év első napjára egy új palásttal kedveskedhessek nekem. Szerető szívükből fakadt kérésükből eredőleg kérem Szántó urat, hogy a legközelebb Hajdúböszörményben felvett mérték szerint részemre selyemből körpalástot s hozzávaló sapkát készíteni szíveskedjék, úgy, hogy újesztendő első reggelén abban fungálhassak. Említett gyülekezeti tagok úgy gondolták, hogy maguk veszik meg a szükséges selymet, gondolom abban a hiedelemben, hogy így kevesebbe jó. én azonban azzal biztattam őket, hogy amennyiben alkutárgyát úgy sem képezi Szántó úrnál a palástkészítés, semmi hátrány nem fog származni abból, hogy anyagot is Szántó úr ad. Midőn ismétlem az új év első reggeli terminust, szíves tisztelettel vagyok

Biharkeresztesen, 926 dec. 27.

Sarkadi Nagy József,
református lelkész.

Igen tisztelt Uram!

Nagy elfoglaltságom s betegkedésem miatt csak most vagyok abban az általam nagyon várt szerencsés helyzetben, hogy az Ön által készített palástra vonatkozólag papírra vessem felfogásomat s ezzel Önnek jól megérdemelt örömet szerezzek.

Az Öntől kapott palást, akár a kidolgozást, akár pedig az anyagot nézem, olyan gyönyörű és olyan finom, hogy szépsége és jósága miatt csodálkozó öröm tölti el a gondjaimra bízott gyülekezet még egyszerű tagjainak szívét s lelkiét is. Kedves kötelességemnek fogom ismerni mindenkor, amikor tehetem, Szántó urat lelkésztestvéreim szíves figyelmébe ajánlani, hiszen erre a legteljesebb mértékben reá szolgált.

Szíves tisztelettel vagyok:

Biharkeresztes, 1927 február 1-én.

Sarkadi Nagy József,
lelképáster.

Kedves Szántó Úr!

Az általa küldött palást és süvegnek csinosága, szépsége, művészi kivitele nagyon meglepett bennünke s igazán nagyon meg vagyok elégedve. A pénz postán beküldtetett.

Kaba, 1926 dec. 13.

Tisztelettel, az ajándékozó Nőgyesület által.

Körödi Gyula, ref. lelkész.

Legcélyszerűbb ajándék lelkész urak részére a palást.

Cégem eddig 5000 palástot szállított s munkáért a legnagyobb haszon és jutalom az elismerőlevelek voltak. Kérem a Nőgyesületek hasonló ajándékrendeléseit.

Tisztelettel: SZÁNTÓ JÓZSEF, az „ORLE“ szabója.

